

Sygn. akt II Ka 644/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Walerczak

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 r.

sprawy **A. A. (2)**

oskarżonego o przestępstwa z art. 212 §1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 26 czerwca 2015 r. sygn. akt II K 551/14

w zaskarżonej części wyrok utrzymuje w mocy; zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 60 zł tytułem opłaty za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II Ka 644/15

UZASADNIENIE

A. A. (2) został oskarżony o to, że:

I. W piśmie z dnia 15 kwietnia 2013 r. przesłanym do G. i E. M. pomówił oskarżyciela prywatnego Z. G. (1) nieprawdziwie zarzucając „w związku z coraz licześniejszymi bezpodstawnymi próbami wymuszania i wyłudzenia różnych kwot pieniężnych przez Z. G. (1) podającego się bezprawnie i bezpodstawnie m.in. za Prezesa, (...)czym naraził oskarżyciela prywatnego na poniżenie w opinii publicznej, tj. o czyn z art. 212 § 1 k.k.

II. W piśmie z dnia 4 lutego 2013 r. skierowanym do (...) w S. pomówił oskarżyciela prywatnego Z. G. (1) nieprawdziwie zarzucając, że „...Pan G. podłączył się nielegalnie do naszej instalacji i kradnie stamtąd wodę...”, „w tym samym czasie zaczęły się nasilać roszczenia finansowe Z. G. do rodziny A., jak również do najemców rodziny A.” czym naraził oskarżyciela prywatnego na poniżenie w opinii publicznej, tj. o czyn z art. 212 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 26 czerwca 2015 r.:

I. w zakresie czynu pierwszego aktu oskarżenia, na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie przeciwko A. A. (2) o czyn z art. 212 § 1 k.k. warunkowo umorzył na okres 1 roku tytułem próby: na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 200 złotych;

II. oskarżonego A. A. (2) uniewinnił od popełnienia czynu opisanego w punkcie drugim aktu oskarżenia;

III. zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego Z. G. (1) kwotę 150 złotych tytułem części poniesionych kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wywiódł oskarżony A. A. (2) zaskarżając to orzeczenie na swoją korzyść w zakresie punktu I i III. Oskarżony przedmiotowemu orzeczeniu zarzucił:

I. obrazę przepisów prawa materialnego na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k. poprzez błędne przyjęcie, że zostały wyczerpane znamiona czynu zabronionego wskazanego w art. 212 § 1 k.k.;

II. obrazę przepisów prawa materialnego na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 29 k.k. poprzez niezastosowanie art. 29 k.k.;

III. obrazę przepisów prawa materialnego na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 213 k.k. poprzez nieuwzględnienie dyspozycji zawartej w art. 213 § 1 i 2 k.k.;

IV. obrazę przepisów prawa materialnego na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. poprzez nieuwzględnienie, iż społeczna szkodliwość czynu o ile nawet wystąpił jest znikoma;

V. obraży przepisów postępowania ponieważ miała ona wpływ na treść orzeczenia, na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k., w szczególności poprzez:

- sumaryczne wyliczenie dowodów;

- poprzez niezastosowanie art. 5 § 2 k.p.k. tj. dyspozycji nakazującej rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść oskarżonego,

- poprzez niezastosowanie art. 410 k.p.k. tj. nierozważenia w sposób dostateczny treści zeznań, opinii i dokumentów i poczynienie ustaleń dowolnych lub sprzecznych z dowodami,

- poprzez obrazę art. 424 k.p.k., przez niezgodne z przepisami prawa sporządzenie uzasadnienia wyroku,

- poprzez uchybienia w zakresie postępowania dowodowego tj. obrazę art. 167 i 366 k.p.k. przez zaniechanie przeprowadzenia przez sąd dowodów z urzędu.

Skarżący podniósł także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, ponieważ mógł on mieć wpływ na treść wyroku, a także wniósł o dołączenie akt o sygn. V K 639/13 w analogicznej sprawie toczącej się przeciwko ojcu oskarżonego – A. A. (2). W konsekwencji tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt I poprzez uniewinnienie oskarżonego i w wyniku tego zmianę pkt I i III wyroku na korzyść oskarżonego, zaś w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku wniósł o uchylenie przedmiotowego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania. W toku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy przychylił się do wniosku oskarżonego i w poczet materiału dowodowego zaliczył akta o sygn. V K 639/13 dotyczące A. A. (2). obrońca oskarżonego poparł apelację osobistą oskarżonego i wnioski w niej zawarte nadto wniósł o zasądzenie od oskarżyciela prywatnego na rzecz oskarżonego kosztów zastępstwa procesowego. Oskarżony A. A. (2) również poparł swoją apelację i wnioski w niej zawarte.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja oskarżonego nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie. Na wstępie rozważań wskazać należy, iż w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Siedlcach sporządzając uzasadnienie zaskarżonego wyroku, istotnie poprzestał na sumarycznym wyliczeniu dowodów, co stoi w sprzeczności z wymogami wskazanymi w art. 424 § 1 k.p.k. Niemniej jednak zaakcentować trzeba, że uchybienie to nie miało wpływu na treść zapadłego rozstrzygnięcia, bowiem materiał

dowodowy zgromadzony w sprawie pozwolił Sądowi Odwoławczemu na dokonanie kontroli prawidłowości ocen, w tym też okoliczności, które zostały podniesione w treści środka odwoławczego.

Poza uchybieniem, które zostało wskazane powyżej należy stwierdzić, iż w ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy w Siedlcach rozpoznając niniejszą sprawę w sposób prawidłowy rozważył wszelkie okoliczności i dowody ujawnione w toku rozprawy głównej, przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.), dokonując następnie na ich podstawie prawidłowych ustaleń faktycznych. Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie wykazuje błędów natury logicznej, nie była stronnicza, jak również nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów, chronionej art. 7 k.p.k. W ocenie Sądu Odwoławczego, nie ma racji skarżący, o ile podnosi zarzut obrazy prawa materialnego w postaci art. 212 § 1 k.k. Przypomnienia wymaga, że istotą przestępstwa zniesławienia jest pomówienie innej osoby, grupy osób, instytucji, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Bez większego znaczenia pozostaje przy tym forma, w jakiej pomówienie to jest dokonywane, a więc czy ma ono miejsce w ustnej wypowiedzi, czy też, jak odbyło się to w niniejszej sprawie, poprzez użycie pejoratywnych stwierdzeń, zawartych w piśmie skierowanym do innych osób. Zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu Rejonowego zaprezentowanym w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że stwierdzenia dotyczące Z. G. (1), zawarte w piśmie sporządzonym przez oskarżonego z dnia 15 kwietnia 2013 r., miały charakter pejoratywny i mogły narazić oskarżyciela prywatnego na poniżenie go w opinii publicznej. Kanwą wydarzeń, jakie są przedmiotem niniejszej sprawy, jest spór o charakterze cywilnoprawnym w zakresie administracji, a także spraw finansowych nieruchomości znajdującej się w S. przy ul. (...), której właścicielami są: oskarżyciel prywatny oraz A. i A. A. (2). Fakt, iż Z. G. (1) znajduje się w gronie właścicieli przedmiotowej nieruchomości, a tym samym jest członkiem Wspólnoty Mieszkaniowej daje mu prawo do wystąpienia do sądu m.in. z roszczeniami finansowymi względem pozostałych właścicieli. Oczywistym jest, że o zasadności tych roszczeń może rozstrzygnąć jedynie sąd w postępowaniu cywilnym, jednakże określenie w piśmie działań pokrzywdzonego jako „bezpodstawne próby wymuszania i wyłudzenia” uznać należało w realiach niniejszej sprawy za zniesławiające Z. G. (1). Sąd Rejonowy prawidłowo zinterpretował wskazane zwroty i uznał, że określenie w piśmie roszczeń „próbami wymuszania i wyłudzenia” jest nadużyciem, ponieważ wymuszenie kojarzy się z wymuszeniem rozbójniczym (art. 282 kk), a w języku potocznym oznacza tyle co działanie nielegalne, natomiast wyłudzenie w potocznym znaczeniu oznacza tyle co oszustwo, a w kodeksie karnym kwalifikowane jest z art. 286§1 kk. Zatem stwierdzenia te określają działania Z. G. (1) jako nielegalne, a nawet przestępcze. Trafnie też Sąd I instancji odniósł się do stwierdzenia zawartego w przedmiotowym piśmie, iż „Z. G. (1) podawał się bezprawnie i bezpodstawnie m. in. za Prezesa, (...)w S.”, uznając, że użycie takich sformułowań w świetle okoliczności sprawy było jego prawem do wyrażenia opinii w tym przedmiocie i było dopuszczalne. Wskazać należy, iż spór w zakresie kwestii sprawowania przez Z. G. (1) zarządu wspólnotą znajduje się obecnie na etapie postępowania sądowego, zatem ferowanie przez oskarżonego takich stwierdzeń nie stanowiło zniesławienia.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy brak jest także podstaw do podzielenia poglądu oskarżonego, że stwierdzenia ujęte w treści zarzutu z punktu I, a zawarte w piśmie skierowanym przez oskarżonego A. A. (2) do Państwa M. nie mogły być uznane za wypełniające znamiona przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. z uwagi na fakt, iż nie działał on w imieniu swoim, a swoich mocodawców i to od nich powziął wiadomości na temat Z. G. (1). W ocenie Sądu Odwoławczego okoliczność ta nie ma znaczenia dla przypisania oskarżonemu odpowiedzialności za popełnienie przestępstwa wskazanego w punkcie I aktu oskarżenia. Podkreślić należy, że oskarżony pomimo, że działał na zlecenie swoich mocodawców, miał wpływ na konstrukcję pisma zawierającego treści zniesławiające oskarżyciela prywatnego, ponadto treści te zatwierdził własnym podpisem. Zgodnie z poglądem doktryny nie jest konieczne, aby sam pomawiający był źródłem zniesławiających wiadomości, wystarczy, aby pomawiał na podstawie wiadomości otrzymanych od osób trzecich, byleby jego zamiarem było zniesławienie pokrzywdzonego. Nie można zgodzić się także ze stanowiskiem skarżącego, iż nie wypełnił on swoim działaniem znamion przestępstwa wskazanego w art. 212 § 1 k.k. z tego względu, iż przedmiotowe pismo skierowane zostało wyłącznie do E. i G. M., a nie zaś do szeroko rozumianej opinii publicznej. Stylizacja art. 212 § 1 k.k. prowadzi do wniosku, że o zaistnieniu podstaw do odpowiedzialności karnej na podstawie tego przepisu można mówić wtedy, gdy sprawca zakomunikował przynajmniej jednej osobie,

bądź w obecności przynajmniej jednej osoby, wiadomości o postępowaniu lub właściwościach innej osoby, mogących poniżyć ją w opinii publicznej bądź też narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r., II K 105/10, Prokuratura i Prawo – wkł. 2011, nr 3, poz. 11). Ponadto zwrócić należy uwagę na fakt, iż czyn wskazany w art. 212 § 1 k.k. stanowi przestępstwo formalne (bezsuktywne), zatem dla jego bytu nie jest wymagany skutek w postaci rzeczywistego poniżenia. Wystarczy, że zniesławiające zarzuty mogły taki skutek spowodować, a więc – obiektywnie rzecz ujmując – stwarzały zagrożenie dla dobrego imienia osoby lub innego pomówionego podmiotu. W realiach niniejszej sprawy nie można przyjąć, iż oskarżony działał w warunkach kontratypów określonych w art. 213 § 1 i 2 k.k. i art. 29 k.k. Podniesienia w tym miejscu wymaga, iż w świetle art. 213 § 1 k.k. nie ma przestępstwa, jeżeli zarzut uczyniony niepublicznie jest prawdziwy, tzn. w swej istocie zgodny z rzeczywistością. Nie wystarczy więc przekonanie sprawcy o prawdziwości zarzutu (dobra wiara), gdyż bezprawność pomówienia uchyla tylko obiektywna prawdziwość stawianych zarzutów. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na oskarżonym. W ocenie Sądu Odwoławczego A. A. (2) nie dowiódł, że stwierdzenia, których treść przywołano w zarzucie z punktu I aktu oskarżenia odpowiadają rzeczywistości, zatem z tego względu nie można wykluczyć bezprawności jego działania. Żadne z zachowań A. A. (2) nie może zostać także zakwalifikowane jako publiczne lub niepubliczne podnoszenie prawdziwego zarzutu dotyczącego postępowania osoby pełniącej funkcje publiczną (art. 213 § 2 pkt 1 k.k.) lub służącego obronie społecznie uzasadnionego interesu (art. 213 § 2 pkt 2 k.k.). Ze względów wskazanych powyżej, Sąd Odwoławczy nie znalazł także obiektywnych podstaw, aby uznać, że oskarżony działał w błędnym przekonaniu co do bezprawności swojego działania (art. 29 k.k.). Na marginesie też podnieść należy, iż oskarżony jest prawnikiem i znając obowiązujące uregulowanie prawne doskonale zdawał sobie sprawę z tego, że redagując przedmiotowe pismo zniesławia oskarżyciela prywatnego.

Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia nie dostarczyła także podstaw, aby stwierdzić, że Sąd Rejonowy procedując w niniejszej sprawie dopuścił się obrazy przepisów postępowania w postaci art. 410 k.p.k. Zgodnie z utrwaloną linią orzeczniczą zarówno Sądu Najwyższego jak i sądów powszechnych, obraza art. 410 k.p.k. zachodzi wówczas, gdy przy wyrokowaniu sąd opiera się na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej lub gdy opiera się na części materiału ujawnionego. Sam natomiast fakt, że ustalenia faktyczne w danej sprawie mogą zostać poczynione jedynie w oparciu o dowody uznane za wiarygodne, a nie o te, które zostały uznane za niewiarygodne, co jest przecież rzeczą oczywistą, nie oznacza, że sąd orzekający dopuścił się obrazy przepisu art. 410 k.p.k. Powyższej normy nie można bowiem rozumieć w ten sposób, że każdy z przeprowadzonych dowodów ma stanowić podstawę ustaleń faktycznych. Nie stanowi więc naruszenia tego przepisu dokonanie oceny materiału dowodowego przeprowadzonego lub ujawnionego na rozprawie w sposób odmienny od subiektywnych oczekiwań stron procesowych (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt III KK 70/15 LEX nr 1758785, Prok.i Pr.-wkł. 2015/6/14, KZS 2015/6/32). Zdaniem Sądu Odwoławczego, wbrew temu co twierdzi skarżący, w realiach niniejszej sprawy nie doszło również do obrazy art. 1 § 2 k.k.. Działanie oskarżonego, polegające na zawarciu w treści pisma skierowanego do najemców, określeń dotyczących oskarżyciela prywatnego mających wydźwięk bardzo pejoratywny mogły narazić go na poniżenie w opinii publicznej. Wskazać należy, że cześć i dobre imię jest wartością bardzo istotną, gdyż jednostka ludzka jest istotą społeczną dążącą do akceptacji środowiska, wymagającą jednocześnie poszanowania i respektowania jego dóbr osobistych. Naruszenie jej dobrego imienia poprzez pomówienie może spowodować wiele trudności życiowych, z tego też względu nie można uznać, że szkodliwość społeczna czynu była znikoma. Zastosowanie przez Sąd Rejonowy w Siedlcach instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego na okres 1 roku spotkało się z pełną akceptacją Sądu Okręgowego. Zgodnie z dyspozycją art. 66 k.k. sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Jak już powyżej wskazano, społeczna szkodliwość czynu popełnionego przez oskarżonego i jego wina nie były znikome, ale nie można uznać, że były znaczne, zważywszy, że przedmiotowe pismo skierowane było do wąskiego kręgu adresatów, którzy posiadali wiedzę na temat konfliktu istniejącego między oskarżycielem prywatnym a rodziną A.. Ponadto A. A. (2) nigdy nie był

karany za przestępstwo umyślne, a jego postawa i warunki osobiste pozwalają na wyprowadzenie pozytywnej prognozy kryminologicznej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Siedlcach nie znalazł podstaw do zmiany wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzuconego mu w punkcie I czynu lub ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Siedlcach i na mocy art. 437 § 1 k.p.k. i art. 456 k.p.k. Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku. O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 7 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1983 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. Nr 49, poz. 223 z 83 r. z późn. zm.).